

פרק ג סכומי צדקה אדירים

השקעות רווחיות

סיפר הרה"ח ר' בן ציון ויילר, מנהל העסק בבורסת היהלומים:

לר' שמואל היו תוכניות רבות להשקעות רווחיות במיוחד.

לא פעם הבחנתי במשיכת סכומי כסף עצומים מהבנק. "מהם הסכומים הללו? מה בתוכניתך לעשות בהם?" שאלתי בתמיהה.

"אני זקוק לכסף רב לצורך השקעה רווחית מאוד", השיב ר' שמואל בנחת. סתם ולא פירש.

התברר לי שכסף זה חולק לנזקקים. להשקעות אלו הוא קרא: השקעות רווחיות מאוד!

חודש אחד לא ארוויח...

סיפר אחינו הגדול הרה"ח ר' יעקב:

באחד הימים הגיעה לאוזני אבא ידיעה על אודות מצבה הקשה של אחת המשפחות. היא נזקקה לסכום כסף עצום!

אבא נרתם מיד למשימה והחליט כי יתרום את הסכום כולו. מיניה וביה הפטיר באוזני: "סכום זה אני מרוויח במשך חודש. מה יקרה אם לא ארוויח החודש?"

בוא שוב, בלי לחשוש!

סיפר ר' אברהם מנוביץ', גזבר עיריית בני ברק:

לבו של ר' שמואל היה פתוח לכל, ושפעו ממנו תרומות ללא מעצורים. בכל פעם שבאתי אליו כדי להתרימו לנצרכים, הוא העניק לי כסכום ראשוני אלף דולר, סכום עצום בזמנו. לאחר מכן נהג לומר לי בקביעות: "אם תצטרך עוד בעבור נזקקים, גם אם יהיה זה מחר, אל תהסס. אל תאמר לעצמך: 'הרי כבר ביקשתי אתמול'. בוא שוב, בלי לחשוש!"

סכום אדיר לכולל "חזון איש"

חג הפסח הולך ומתקרב, ובבתי ישראל מתכוננים לקראת החג. באותה עת נתבעים ישראל ונותנים קמחא דפסחא בלב רחב, וידיהם של גבאי הצדקה מלאות עבודה.

סיפר הרה"ח ר' יהושע כהן, מקרית ויז'ניץ:

הגעתי לביתו של ר' שמואל עם הרה"ח ר' ישראל דסקל להחזיר הלוואה. מסרנו לידי סכום גדול מאוד שאספנו בעמל רב ובמסירות נפש. מדי שנה הלווה לנו ר' שמואל חמישים אלף לירות, שאותן חילקנו לקמחא דפסחא, ולאחר מכן התרמנו נדיבים כדי להשיב את ההלוואה. כך נהגנו גם באותה שנה - באנו והנחנו את הכסף על שולחנו.

והנה נכנס אל הבית אחד ממנהלי כולל 'חזון איש' להתרימו בעבור הכולל. בלא אומר ודברים נטל ר' שמואל את כל הכסף שהיה מונח על השולחן והעבירו לידי.

מרן החזון איש

נדהמנו. לא הצלחנו להבין כיצד הוא

מסוגל להעניק סכום כה גדול בפעם אחת!

רשום את הסכום שביקשת בצ'ק!

סיפר הרה"ח ר' אברהם ליהמן:

לא הכרתי את ר' שמואל, אך כאשר קרוב משפחתי נפטר בשנת תשל"ח והותיר אחריו חובות, ביקש ממני אחד מבני המשפחה שנלך לאסוף תרומות כדי לפרוע את החובות. הגענו גם לר' שמואל.

אמרנו לו במילים קצרות: "אנו אוספים כסף למשפחת הרב ד', שהכרת. הוא השאיר אחריו חובות".

"חמשת אלפים שקל יספיקו לכם?" שאל מיד.

הדיבור נעתק מפינו. אמנם זהו סכום גבוה מאוד, אך הוא לא יספיק... בעוד אנו מהססים מה לענות, הגיעה שיחת טלפון לר' שמואל. לחשתי לבן משפחתי: "ה' ישים מילים בפי, ואותן אומר".

לאחר סיום השיחה שאלני ר' שמואל: "נו, יש לך תשובה?"

השבתי לו: "אם אתה שואל, אומר את האמת: יש נדיב שנתן לנו עשרת אלפים שקל..."

ר' שמואל לא המתין. הוציא המחאה מכיסו, חתם עליה, אך לא כתב את הסכום. לאחר מכן מסר לנו אותה. "תרשום כאן את הסכום שנקבת", הורה לי.

נר נשמה לנותן חצי דירה

סיפר הרה"ח ר' מאיר וסרמן מקריית ויז'ניץ בחיפה:

כאשר הכריז הרמקול על פטירתו של ר' שמואל, שהיתי בביתה של קרובת משפחתי. לפליאתי, ראיתי כי נעצבה מאוד על השמועה המרה ומיד הדליקה נר לעילוי נשמתו.

"מדוע את מדליקה נר נשמה, וכי את קרובה אליו?!" שאלתי בתמיהה.

והיא ענתה: "כאשר היינו צריכים לרכוש דירה, לא היה הדבר בהישג ידינו. נכנסנו אליו לבקש עזרה, והוא נתן לנו שלושים אלף לירות, שהיוו חלק גדול משווי הדירה... ואתה שואל מדוע אני מדליקה נר?"

עשרות סיפורים כאלה נשארו עלומים.

דרגות צדקה עילאיות

כשבא לנחמנו הרה"ח ר' דוד הנדלר, משב"ק אצל הרה"צ ר' יהודה'לה הורוויץ מדזייקוב, סיפר לנו את הסיפור המפעים הבא:

פעמים רבות נהג ר' שמואל לנסוע ירושלימה, להגיש קוויטל ולהתברך מפי קודשו של הרה"צ רבי יהודה'לה הורוויץ מדזייקוב.

הרה"צ מדזייקוב לא ניאות לקבל על עצמו את עול האדמו"רות על אף היותו קדוש עליון ובן של קדושים, וכן לא קיבל 'קוויטלעד' (פתקאות) לברכה עם פדיון נפש למרות הפצרות חוזרות ונשנות של גדולי ישראל, אבל כלפי ר' שמואל הייתה לו גישה אחרת. הוא ניאות לקבל ממנו 'קוויטלעד' ופדיון נפש כל אימת שהגיע אליו. הוא התקבל אצלו תמיד בשמחה ובמאור פנים.

פעם אחת פנה הרה"צ מדזייקוב אל ר' שמואל וסיפר לו על יהודי נצרך, בן של קדושים, שנקלע לחובות כבדים. "הוא זקוק לעשרת אלפים לירות", אמר.

בימים ההם היו עשרת אלפים לירות סכום עצום, הון עתק!

ר' שמואל לא חשב לרגע. שלף את פנקס הציקים וכתב את הסכום כולו על אתר.

חלף זמן, ור' שמואל הגיע שוב. גם הפעם שטח ר' יהודה'לה את בקשתו באוזני ר' שמואל בעבור אותו נצרך, שהיה זקוק לסכום גבוה במיוחד. "הכסף שנתת בפעם שעברה לא הספיק, לצערי... הם זקוקים לחמישים אלף לירות".

הסכום הוכפל פי חמישה, אך ר' שמואל לא היסס. הוא שלף את פנקסו ורשם צ'ק על הסך כולו.

סיפורה של אותה משפחה לא הסתיים. באחד הימים הגיע אחד מבני הבית אל הרה"צ מדזייקוב בבכי ובתחנונים וסיפר כי הכסף שר' שמואל העניק אינו מספיק! "צריך עוד חמישים אלף", לחש האיש במר לבו.

"קראו לר' שמואל דסקל", ביקש ר' יהודה'לה מן הגבאים. הללו חשו שלא בנוח - אין זה נעים לבקש שוב ושוב סכומי עתק כאלה.

הרה"צ מדזייקוב לא הסכים ואמר: "לר' שמואל יש הנאה מיוחדת להעניק צדקה".

וכך התגלגל המקרה בשלישית. הוא התבקש להשתתף במצווה ולתת חלק מההוצאות. ר' שמואל לא שילם חלק - כי אם את הסכום כולו!

הרה"צ מדז"יקוב יצא מגדרו מרוב התפעלות. איזו גדלות נפש, להעניק סכומי עתק לצדקה!

חודשים אחדים חלפו, ושוב דמעות בחדר. "זה לא מספיק, לא מספיק..." התייפח בבכי בן המשפחה.

הפעם ביקש ממני הרה"צ מדז"יקוב לטפל בעניין באופן יסודי. סיפרתי לר' שמואל על מצבה הקשה של המשפחה, כשאני מבהיר לו: "איננו מבקשים ממך תרומות נוספות. די במה שנתת! אבל אתה איש עסקים מנוסה, נבקשך שתעלה לבית המשפחה ותבדוק מדוע אינם מסתדרים למרות הסכומים הגדולים הנשלחים אליהם.

הרה"צ ר' יהודה'לה הורוויץ מדז"יקוב

ר' שמואל יצא לדרך כשאני מתלווה אליו. הוא עלה אליהם, ואני נשארתי ממתין. שעתיים תמימות חיכיתי לו.

כעבור שעתיים ירד ר' שמואל ופניו נוהרות בסיפוק: "ברוך ה', סידרתי להם את כל העניינים".

הייתי מרוצה. אכן, הוא האדם המתאים לכוון את בני המשפחה בדרך הכלכלית הנכונה. כנראה העניק להם פרק בהתנהלות נכונה!

לא שיערתי שכאשר ישב ר' שמואל בבית המשפחה, התברר לו שכדי לפתוח דף חדש בחייהם עליהם לשלם תחילה את כל חובותיהם, שמסתכמים עדיין בסכום של ארבעים ושניים אלף לירות!

הוא העניק להם את הסכום כולו, ובכך בא הסיפור לסיומו.

ולא נודע הדבר, עד אשר התגלו העובדות בדרכים אחרות - - -

חוזה עם צ'ק של ר' שמואל

הנגיד הנכבד הרה"ח ר' משה חיים שיינפלד, קבלן מפורסם בבני ברק, כבר ידע - כאשר מגיעים אליו תלמידי חכמים ורבנים חשובים כדי לקנות דירה, הם מביאים כדמי קדימה... צ'ק של ר' שמואל דסקל. הסכום הרשום עליו מהווה עשירית משווי הדירה!

התהליך הפך להיות שגרתי. חותמים חוזה עם צ'ק של ר' שמואל.

כך סיפר בנו הקבלן ר' יצחק שיינפלד.

נתינה ללא גבול

סיפר הרה"ח ר' חיים גרינברגר מקריית ויז'ניץ, לגיסנו הרה"ג ר' אלימלך שטרן:

לא אחת ראיתי שכאשר ר' שמואל מתבקש לתרום סכום כסף, הוא תוחב את ידו לכיסו, ואת השטרות שיצאו מהכיס הוא מעניק, מבלי לספור אותם כלל.

היכן הוא מר דסקל?

סיפרה גברת פוקס מנווה אחיעזר:

ר' שמואל עמד במרתף היין יחד עם שכן ועסק בהכנת יין. באותה שעה מי שלא הכירו, לא היה מזהה את דמותו של המיליונר מהבורסה.

בפתח המרתף נכנס יהודי נצרך וחיפש את ר' שמואל.

זה דסקל, הצביעו על ר' שמואל.

הלה התקשה להאמין. ר' שמואל עזב במהירות את היין ופרש עם האורח לפינה צדדית. הלה החל שוטח את סיפורו והאריך בדיבור, אבל ר' שמואל לא נתן לו להתבזות ולהתחנן. "כמה אתה צריך?" קטע אותו, כשהוא מוציא מכיסו חבילת שטרות עבה מאוד כרוכה בגומי. "בבקשה", הוא הגיש את החבילה וחזר אל חביות היין כאילו לא אירע דבר.

הקרן מתברכת לפי נתינת החומש...

סיפר הרה"צ רבי ישראל פרידמן:

ר' שמואל עם רבי יצחק פרידמן

פעם נסע אבי מורי רבי יצחק פרידמן, בנו של זקני כ"ק מרן אדמו"ר מפאשקאן, שהיה בידידות גדולה עם ר' שמואל, אל מורי חמי כ"ק מרן אדמו"ר ה'אמרי חיים' מויז'ניץ. אבי ביקש מהרבי שיורה לר' שמואל להפחית מסכומי הכסף שהוא מפזר לצדקה.

הוא הוסיף: "ר' שמואל מפזר לצדקה יתר על המידה, למעלה מ'חומש', ואמרו חז"ל כי אסור לבזבז לצדקה יותר מחומש. כידיד, אני חושש לממונו של ר' שמואל..." התלונן אבי בפני הרבי.

הרבי חייך וענה בחכמה: "הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב שואל על נוסח הברכה שאנו מברכים בתפילה ביום הכיפורים 'מלך מוחל וסולח לעוונותינו' - וכי מי יודע האם יסלח בורא העולם, והרי יום הכיפורים מכפר רק לאלו ששבים בתשובה, ואם כן, איך אנו אומרים בביטחון שהוא מוחל וסולח?

ציון הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב

השיב הרה"ק מברדיטשוב: 'אנו מברכים בשם ה', והקב"ה אינו רוצה שנוציא, חלילה, את שמו לבטלה, לכן הוא מוחל ומרחם עלינו לפני משורת הדין, כדי שהברכה לא תהיה לבטלה...'

כך נוהג גם ר' שמואל, הסביר הרבי. "תחילה הוא נותן סכום לצדקה, וכדי שלא יעבור על מה שאמרו חז"ל שלא ראוי לתת לצדקה יותר מחומש, הקב"ה מגדיל לו את הקרן לפי מידת הצדקה שהעניק - שתהיה פי חמישה מהתרומות!"

יש לציין שכששאלו בני המשפחה את ר' שמואל מדוע הוא נותן יותר מחומש, היה משיב בדרך צחות: "חז"ל אמרו 'המבזבז אל יבזבז יותר מחומש', היינו רק מי שמרגיש כי צדקה היא בזבז, אסור לו לתת יותר, אבל

מי שיודע כי צדקה אינה בזבז, אלא השקעה אמיתית, מותר לו להשקיע יותר מחומש..."

[ובאמת, כבר פסק להלכה בשו"ת שאילת יעב"ץ (ח"א ס"ג, ומובא גם בליקוטי תשובות חכם צבי סימן קי"ב) על מה שאמרו חז"ל 'המבזבז אל יבזבז יותר מחומש' - "זה אינו אלא במי שאינו עשיר מופלג, אבל מי שעושרו רב, מצווה ומידת חסידות לבזבז הרבה, רק ישער שיישאר בידו כדי להתפרנס ממנו כל ימי חייו"].

אין לי השגה ביהודי הזה!

סיפר הרה"ח ר' זלמן לייב וייס, שהיה משב"ק אצל הרבי ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ:

שאלתי את ר' שמואל: "מדוע הנך מפזר את כל כספך לאחרים? שמור עליו! חפש אפיקי השקעות בטוחים, שהרי חז"ל אמרו: 'לעולם ישליש אדם את מעותיו - שליש בקרקע, שליש בפרקמטיה ושליש תחת ידו'. חז"ל לימדו שהאדם צריך לדאוג לכספו, שלא יכלה ויאבד, חלילה".

"איני דואג", היה מרגיעני בחיוך. "נולדתי בבית עני. שנים רבות חייתי במצב דחוק, כך שעניות, אם תבוא עלי חלילה, אינה מאיימת עלי. כרגע הקב"ה חנן אותי בשפע רב, ומטרתו שאעניק ממנו לאחרים. הכסף אינו שלי. זוהי ברכת ה'! הקב"ה בחר בי להיות צינור כדי להעביר לאנשים כסף שהם זקוקים לו. האם אמנע מהם בגלל חישובי העתיד? הרי הכל משלו יתברך, ומי שהרים אותי להושיבי עם נדיבים, לא יעזבני בעתיד".

"והרי אמרו חכמים: 'לעולם ישליש אדם מעותיו'?" שאלתי שוב.

ור' שמואל ענה לי בפשטות:

"חז"ל אמרו 'מעותיו', ואלו אינן המעות שלי. אין זה הכסף שלי, רק פיקדון! וכי גבאי צדקה שניתן בידו כסף לחלק לעניים רשאי לחפש אפיקי השקעה?" סיים את דבריו.

"ההרגשה שהכסף אינו שלו היוותה יסוד לכל מעשי הצדקה והחסד. לא לשווא התבטא מרן הרבי ה'אמרי חיים' באוזני מספר פעמים: **'אין לי השגה ביהודי הזה!'**" סיים ר' זלמן לייב את דבריו.